

i det lille skrift en interessant og oplysende læsning. Fremstillingen er god, og der synes anvendt megen omhu på gengivelsen af aktstykkerne. Dog beklager jeg at have konstateret 7 småfejl i gengivelsen af Reedtz' tyske, men let læselige brev s. 86 ff. Lidt kedelig er også for latinkyndige forf.s konsekvente gengivelse af Fonden ad usus publicos som F. ad usos publicos; den gale form forekommer endda i Reedtz' brev (s. 77), skønt R. selvsagt har den rigtige. Lidet troligt er det også, at Münster har skrevet »Beantwortet« for »Beantwortet« (s. 58 og 63). Samtidig med at bemærke disse småfejl håber man indestændigt, at der må findes i hvert fald nogle færre i, hvad én selv publicerer, men det ved man aldrig. Imidlertid er Rise Hansens undersøgelse, som sagt, et godt supplement til, hvad der i øvrigt foreligger om opdagelsen, udnyttelsen og erhvervelsen af »München-samlingen«. Den giver yderligere et interessant bidrag til H. C. Reedtz' biografi, en mand, der som bekendt under treårskrigen og kort derefter spillede en ikke ringe rolle i dansk diplomati.

H. H-t.

Der er tidligere her i tidsskriftet gjort opmærksom på det i 1952 »genfundne« originalmanuskript til Leonora Christinas franske selvbiografi fra 1673 (se H.T. 11. r. IV, 367 ff og V, 232). »Forening for Boghaandværk« har nu nyttet sit 50-års jubilæum til at udsende manuskriptet i en smuk faksimileudgave: »*Leonora Christina grevinde Ulfeldts franske levnedsskildring 1673. Trykt i faksimile. Indledning, oversættelse og oplysninger af C. O. Bøggild-Andersen*«. (København 1958. Til salg gennem Rosenkilde og Baggers forlag).

I indledningen giver professor Bøggild-Andersen i koncentreret form en god oversigt over Leonora Christinas mærkelige livsskæbne og en fængslende karakteristik af hendes personlighed. Til sin oversættelse, »som i let grad søger at nærme sproget til forfatterindens danske stil«, og som læses med behag, har B. A. kunnet gøre brug af sin tidligere oversættelse af den forud kendte kopi af selvbiografien. Denne oversættelse fremkom i det 1949 udkomne værk: »*Leonora Christina Jammers Minde og andre selvbiografiske skildringer*. Udg. af Johs. Brøndum-Nielsen og C. O. Bøggild-Andersen«. Den udelod dog den del af selvbiografien, der omhandler, hvordan Leonora Christina modtoges i København, da hun som fange bragtes hertil i 1663, forhørene her over hende m. m. Disse hændelser skildres nemlig stort set på samme måde, dog udførligere i »*Jammers Minde*«. Den nye

oversættelse følger selvsagt originalteksten og gør yderligere opmærksom på ændringer, tilføjelser og overstregninger i denne. Som jeg tidligere har nævnt, er der i virkeligheden få reelle forskelle mellem den forhen kendte kopi og den nu fremdragne original.

Ret naturligt har »Forening for Boghaandværk« tilsigtet at give en dobbeltsproget, dansk-fransk udgave. Således er indledningen oversat til fransk, og efter de danske »oplysninger« følger en »Commentaire sommaire«, lidt mere kortfattet end den danske. Registeret er på dansk-fransk, men forekommer ikke alle steder lige konsekvent. Af selvbiografien har den franske læser faksimileudgaven at holde sig til. Man kan kalde dette både en fordel og en vanskelighed, thi nogen renskrift er originalen som sagt ikke. Hensynet til omkostningerne har gjort, at man ikke har trykt en gengivelse af den franske tekst. Herved opstår dog den skævhed, at man i oversættelsen finder gengivet overstregede steder på dansk, steder, hvis franske tekst kan være overmåde svær at tyde.

Som af B. A. anført, kom manuskriptet 1955 i dansk privateje, idet afd. redaktør Henry Hellsen købte det af det altonaske gymnasium »Christianeum«. Men på auktionen i dette års begyndelse over Hellsens samlinger blev det købt til Det kgl. Bibliotek, hvor det altså nu beror. Det er herved kommet tilbage til det sted, hvorfra det formentlig engang i det 18. årh. er blevet fjernet. Spørgsmålet om, hvorledes og hvornår det havnede i Altona-biblioteket, har endnu ikke kunnet løses, konstaterer B. A. (s. 77). Hertil kan jeg slutte mig, idet jeg dog vil nævne en hypotese, som i januar d. å. er fremsat af frøken Inger Marie Plum, København. Fremsættelsen af hypotesen skete i forbindelse med afleveringen til rigsarkivet af nogle af hende ejede arkivalier: Christian IV.s almanak 1621¹ og dronning Anna Sophie Reventlows egenhændig førte dagbog 1721.

Disse arkivalier var en rest af de i hendes familie nedarvede »Schumacherske papirer«, hvoraf i 1890 en betydelig del afleveredes til rigsarkivet. Dettets daværende chef A. D. Jørgensen var naturligvis stærkt interesseret i dem på grund af sit arbejde med værket om Griffenfeld. Afleveringen 1890 skete ved frøken Plums mormoder, fru Antonie Christiansen, f. Schumacher. Fru Christiansens bedstefader var kabinetssekretær, senere amtmand Andreas Schumacher (d. 1790). Han var kabinetssekretær 1767—71 og igen efter Struensees fald, men blev 1773 amtmand i Segeberg.

¹ Trykt i J. H. Schlegel: *Sammlungen zur Dänischen Geschichte* . . . II (1776).

Han havde litterære interesser, hvad der altså bl. a. gav sig udslag i, at han tilegnede sig en hel del sager fra kabinetsarkivet, de »Schumacherske papirer«, der gik i arv i familien. Hans ældste søn, astronomen Heinrich Christian Schumacher (1780—1850) gik i skole i »Christianeum« i Altona og døde som direktør for observatoriet her. Fru Christiansen var hans broderdatter, men det er givet, at også astronomen har været i besiddelse af sager fra kabinetsarkivet¹.

Froken Plum formoder da, at Leonora Christinas manuskript ligeledes har været i kabinetssekretær Schumachers »ej« og gennem sønnen, astronomen, er kommet til »Christianeum«. Da det i hvert fald skal have været her ca. 1850, kunde man muligvis tænke sig, at det var kommet dertil ved hans død. På den anden side hørte manuskriptet ganske vist ikke til i kabinetsarkivet, men i Det kgl. bibliotek. Der er nogle ukendte størrelser endnu at skulle finde, før ligningen går op.

Holger Hjelholt.

Karen Brahes Bibliotek har maaske i mindre Grad end Fler-tallet af vore private Haandskriftsamlinger fristet en omskiftelig Tilværelse, takket være faste, testamentariske Bestemmelser. Alligevel er det først nu kommet under kyndig Katalogisering. Katalogiseringen blev ganske vist allerede paabegyndt i de sidste Aartier af det 17. Aarhundrede af den senere Aalborgbisp Jens Bircherod, men den kan først nu betragtes som tilendebragt ved Udsendelsen af den trykte Registratur, som er udarbejdet af Arkivar Anne Riising. (*Katalog over Karen Brahes Bibliotek i Landsarkivet for Fyn. Haandskriftsamlingen ved Anne Riising.* Kbh. 1956). — Fru Karen Brahe (1657—1736) maa snarest opfattes som den sidste Repræsentant for en lang Kulturtradition i danske Adelskredse, begyndende i det 16. Aarhundrede og kulminerende med Holger Rosenkrantz. Paafaldende nok synes det netop at have været de ogsaa slægtsmæssigt saa nært forbundne Familier Gøye, Huitfeldt, Friis, Brahe og senere Thott, som har været de toneangivende Bærere af denne Tradition. Karen Brahe havde selv indirekte — gennem Fru Anne Gøye, hvis Næstsøskendebarn hun var, og hvis Bogsamling hun arvede — en vis Tilknytning til Rosenholmkredsen. Manuskriptsamlingen i hendes Bibliotek afspejler i hvert Fald netop disse Kredses genealogisk-antikvariske og teologiske Interesser, og blandt hendes Haandskrifter

¹ Se »Kongeloven og dens Forhistorie«, udg. af de under Kirke- og Undervisningsministeriet samlede Arkiver (1886), s. VII f.